

O tůních

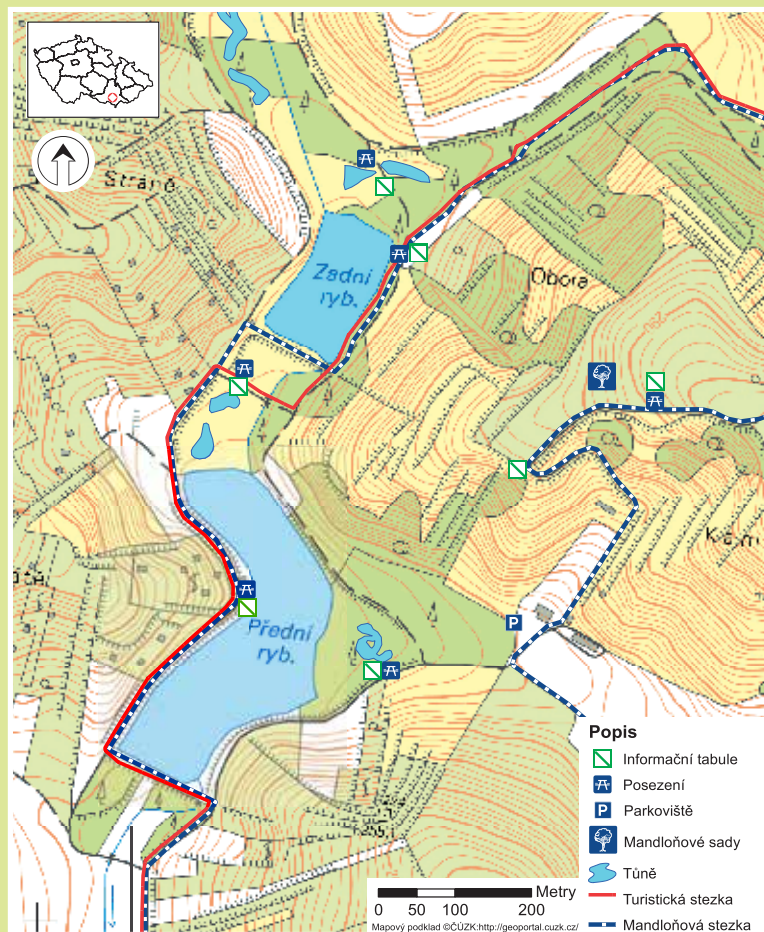
Tůně v nivě říčky Štinkovky v okolí hustopečských rybníků vznikly na podzim roku 2014. Na čtyřech lokalitách bylo vyhloubeno celkem osm tůní o celkové rozloze asi 6.800 m². Zásobovány jsou pouze podzemní vodou a vodou ze srážek. Hlavním důvodem jejich vzniku bylo vytvoření dalších vodních ploch, které budou stanovištěm mokřadních rostlin a živočichů, kterým okolní vodní biotopy nevyhovují. Mokřady jsou i přirozenou zásobárnou vody v krajině s velkou retenční schopností a také estetickou součástí kulturní krajiny.

Složení rostlinných a živočišných společenstev tůní podléhá rychlému vývoji a změnám. Zprvu holé plochy bez vegetace zarůstají a v důsledku toho se mění i živočišné. Především odumíráním rostlin a opadem listů z okolních stromů dochází k ukládání biomasy na dně tůní (ale např. i rybníků) a dochází k tzv. zazemňování. Na jiných lokalitách zazemňování způsobuje i splach půdy z okolních svažitých zemědělsky nevhodně obhospodařovaných pozemků. V člověkem změněné krajině bez přirozených přírodních procesů je proto nutné tůně obnovovat, jinak postupně vodní plocha zanikne.

V minulosti bylo množství mokřadních lokalit vysušeno, zejména kvůli snaze o získání další orné půdy. Stejně tak byla odvodněna i niva Štinkovky. Na jiných zamokřených místech byly naopak vytvořeny rybníky, další byla zavezena zeminou nebo odpady. To vše vede k tomu, že mokřady jsou vzácným biotopem. Proto jsou vzácní i živočichové a rostliny obývající toto prostředí.

Pokud se k tůním vypravíte, uvidíte i oba hustopečské rybníky - Přední a Zadní. Byly vybudovány na potoku Štinkovka v roce 1952 a jejich hlavním účelem je protipovodňová ochrana města. Přední rybník má plochu 6,5 ha a je využíván ke sportovnímu rybolovu. Zadní o ploše asi 2,5 ha je chovný. V současné kulturní krajině vodní nádrže plní i další funkce, a to vytváření zásoby vody pro zemědělské závlahy. V případě dobré kvality vody slouží i k rekreaci a některé nádrže jsou zásobárnami pitné vody. Málo známou skutečností je, že největší rozmach zažilo rybníkářství v Čechách a na Moravě na počátku 17. století. V tuto dobu zde údajně bylo až 75.000 rybníků, nyní jich je jen okolo 21.000. Ve druhé polovině 18. století bylo mezi Hustopečemi a Šakvicemi pět rybníků. V současnosti z nich neexistuje ani jediný.

Cesta, značení

K rybníkům se dostanete po červené turistické značce, která je v tomto úseku shodná s Mandloňovou stezkou. Tůně jsou od náměstí vzdáleny 2,5 km až 3,5 km. Najdete u nich informační tabule, ze kterých se dozvíte další zajímavé údaje o fauně mokřadů, i posezení k odpočinku.

Komáři

Jednou z nejvýznamnějších a nejnámějších čeledí hmyzu jsou komárovití. Na jižní Moravě bylo dosud zjištěno asi 30 druhů komárů. Komáří kalamity však způsobují hlavně čtyři z nich: komár šedý, komár kalamitní, komár obecný a druh bez českého jména *Ochlerotatus sticticus*.

Komáři jsou svým vývojem vázání na vodní prostředí. Vajíčka kladou do mělké vody, jako líníště však mohou posloužit i sudy s vodou nebo voda zachycená v dutinách stromů. Rody *Aedes* a *Ochlerotatus* kladou vajíčka na půdu v pravidelně zaplavovaných oblastech a jejich vývoj se spustí až po jejich zaplavení, někdy až po několika letech. Z vajíček se vylíhnou larvy zcela nepodobné dospělým jedincům. Živí se například bakteriemi, planktonem nebo zbytky organické hmoty. Dýchají vzdušný kyslík, a proto musí vyplouvat k hladině. Larvy se mění v kuklu stále žijící ve vodě, ze které se vylíhnou dospělí jedinci.

Vážky

Mezi nejvýznamnější druhy hmyzu v okolí vod patří vážky. V okolí místních tůň můžete běžně pozorovat vážku černořitnou, vážku ploskou, vážku rudou, šidélko větší, šidélko páskované a u zastíněnějších tůň např. šidlo modré.

Vážky jsou výborní letci. Díky schopnosti pohybovat jednotlivými křídly nezávisle na sobě jsou schopny zastavit se v letu na jednom místě, mohou prudce měnit směr letu nebo dokonce letět pozpátku. Současně patří i k nejrychlejšímu hmyzu – běžně létají rychleji než 50 km/h a krátkodobě i rychlostí 100 km/h.

Brouci

Mezi nejpočetnější skupinu živočichů na světě patří brouci, kterých v České republice žije asi 7.000 druhů. Nikoho proto nepřekvapí, že se s nimi setkáme i v tůňích. Mezi největší patří potápník vroubený dosahující délky až 3,5 cm.

Snadno ho poznáte podle světlého lemu krovek a předohruď (štítu). Jeho larvy dorůstající až 5,5 cm, jsou dravé (jako i ostatních potápníků) a dovedou ulovit i pulce nebo malou ryбку. Kořist pak vysávají dutými kusadly. Vzduch k dýchání potápníci nasávají u hladiny pod křídelní krovky. Doba, po kterou vydrží pod hladinou, kolísá od několika minut až do 24 hodin, podle druhu, jeho aktivity a teploty vzduchu.

Ptáci

I porosty rákosu v okolí tůň jsou stanovištěm mnoha druhů živočichů. Jak lze podle jména očekávat, vyskytují se zde rákosníci – obecný, zpěvný, proužkovaný a velký. Jako i další ptáky žijící v rákosinách je častěji slyšíme, než bychom je spatřili. Jsou zbarvení nenápadně a například rákosníka obecného téměř není možné od rákosníka zpěvného vizuálně odlišit. Každý z nich má ale jiný zpěv, a když se je naučíme rozeznávat, pak není obtížné druh určit, aniž bychom ho uviděli. Všechny druhy našich rákosníků jsou tažné a zimují v Africe. Více než 9.000 km, až do Jihoafrické republiky, doletěl jeden z našich rákosníků zpěvných! Je to současně nejvzdálenější nález našeho pěvce.

Obojživelníci

Typickými obyvateli mokřadů jsou obojživelníci. Většina z našich 21 druhů však vodní prostředí vyhledává jen v době rozmnožování – ve vodě se páří, kladou do ní vajíčka a následně se zde vyvíjí jejich pulci (u žab) a larvy (u čolků a mloků). Zbylou část roku tráví v suchozemském prostředí. Mezi takové druhy patří například ropuchy, známá rosnička nebo čolci. Trvale jsou na vodu vázány kuňky a tzv. „zelení skokani“. U nás jde o dva druhy – skokana skřehotavého a skokana krátkonohého, jejichž křížením vzniká hybrid skokan zelený.

